

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO KL.V

Wymagania podstawowe: oceny dopuszczające i dostateczne.

Wymagania ponadpodstawowe: oceny dobre, bardzo dobre, celujące.

Aby uzyskać kolejną wyższą ocenę uczeń musi opanować zasób wiedzy i umiejętności z poprzedniego poziomu.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
ROZDZIAŁ I BRATNIE DUSZE					
„Dzień po dniu”. Dziennik Joanna Olech, <i>Dynastia Miziołków</i> (fragmenty)	• podaje najważniejsze informacje na temat głównego bohatera • wymyśla tytuły zapisków w dzienniku • zna sposób odczytywania dat • zna pojęcie <i>dziennik</i> • zna pojęcie <i>blog</i>	• podaje wyczerpujące informacje na temat głównego bohatera • zapisuje poprawnie daty • czyta poprawnie daty • objaśnia pojęcie <i>dziennik</i> • objaśnia pojęcie <i>blog</i>	• prezentuje bohaterów drugoplanowych • ocenia zdarzenia, stosując odpowiednie słownictwo • wyszukuje w tekście podane informacje • tworzy kartkę z dziennika	• nazywa emocje bohatera • objaśnia znaczenie związków wyrazowych • odróżnia w tekście informacje od opinii • tworzy teksty – wpisy na blog	• prowadzi blog

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Od beana do magistra”. Czasownik – powtórzenie wiadomości	- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy - zna pojęcia <i>liczba, czas, osoba, rodzaj czasownika</i> - wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej - zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami	- tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika - wskazuje w tekście i tworzy czasowniki w różnych czasach - odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje - odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej	- odróżnia czynności od stanów - przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami	stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni
„Poszedł po rozum do głowy...”. Trudne formy czasu przeszłego	- zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym i stara się je stosować - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników	- stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - zna zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować	- poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika - wykorzystuje wiedzę o pisowni zakończeń bezokolicznika do tworzenia poprawnych związków wyrazowych	- poprawnie używa czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników - poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika	- poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Gdy się skończy nawet prac, to poleniuchować czas”. Czasowniki dokonane i niedokonane	- zna pojęcia <i>czasowniki dokonane</i> i <i>niedokonane</i> - wie, o jakich czynnościach oraz stanach informują czasowniki dokonane i niedokonane - wie, że czasowniki dokonane mają formy tylko dwóch czasów	- rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane - wie, że czasowniki niedokonane występują w czasie przyszłym tylko w formie złożonej, a czasowniki dokonane tylko w formie prostej	- wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki dokonane i niedokonane - poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych	funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w wypowiedziach	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasowników dokonanych i niedokonanych
„Tylko nudziarze nie mają marzeń”. Katarzyna Majgier, <i>Przebój na pięć</i> (fragmenty)	- omawia treść fragmentu powieści - wymienia bohaterów - zna pojęcia <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> oraz <i>postać drugoplanowa</i>	- opisuje główną bohaterkę - określa cechy różnych bohaterów - wskazuje w utworze bohatera głównego - odróżnia w utworze literackim postać pierwszoplanową od drugoplanowej	- nazywa problemy poruszone w utworze - wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym - objaśnia pojęcia <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>	- analizuje emocjonalny charakter wypowiedzi bohaterki - czyta wypowiedzi bohaterów, oddając głosowo charakterystyczne cechy każdej postaci - używa pojęć <i>bohater główny</i>, <i>postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>, omawiając świat przedstawiony utworu	tworzy zestaw oryginalnych, zróżnicowanych pod względem budowy pytań

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Pomysł przyszedł nam natchniony, zestaw ćwiczeń jest zrobiony”. Strona czynna i bierna czasowników	- zna pojęcia <i>strona czynna</i> i <i>strona bierna czasownika</i> - wie, że są czasowniki, które nie mają strony biernej	- wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej - zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	- tworzy stronę czynną i bierną czasowników - odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich - poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat strony czynnej i biernej czasowników
„Odegrał rolę brawurowo, zagrał po prostu koncertowo”. Przysłówek w związkach wyrazowych	- wie, na jakie pytania odpowiada przysłówek - rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy - wie, że przysłówki najczęściej łączą się z czasownikami	- tworzy przysłówki od przymiotników - rozpoznaje przysłówki utworzone od innych części mowy - rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem	- rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	- używa związków przysłówka z przymiotnikiem i przysłówkiem dla określenia natężenia cech - zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przysłówek oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Trzy, dwa, jeden... Enter! Witaj w świecie gry”. Ałbena Grabowska-Grzyb, <i>Julek i Maja w labiryncie</i> (fragmenty)	• czyta ze zrozumieniem tekst • zna pojęcie <i>świat wirtualny</i> • określa, kto opowiada o zdarzeniach • zna pojęcie <i>narrator trzecioosobowy</i> • czyta informacje na temat systemu PEGI	• rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie krótkich informacji • używa ze zrozumieniem pojęcia <i>świat wirtualny</i> • przytacza fragmenty tekstu ujawniające narratora • opowiada o preferowanych przez siebie formach spędzania wolnego czasu	• przedstawia informacje dotyczące głównego bohatera • wskazuje różnice między światem realnym a wirtualnym we fragmencie powieści • określa formę czasowników używanych przez narratora • wyraża opinię na temat korzystania z internetu	• wyjaśnia różnice w funkcjonowaniu bohatera w świecie realnym i wirtualnym • analizuje wiedzę narratora o świecie przedstawionym • formułuje rady na temat właściwego korzystania z komputera	• wyraża opinię na temat świata bez komputerów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska • tworzy prezentację gry komputerowej, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
Zostań mistrzem gry”. Pisownia wyrazów z rz i ż	• wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni rz i ż • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz oraz ż

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Gry i zabawy – nauki podstawy”. Powtórzenie wiadomości o rzeczowniku	- rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy - zna pojęcia <i>liczby</i> i <i>rodzaju rzeczownika</i> - zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować - czyta informacje na temat rzeczowników żywotnych i nieżywotnych oraz osobowych i nieosobowych	- rozpoznaje rodzaje rzeczownika - odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne</i> i <i>nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe</i> i <i>nieosobowe</i>	- odróżnia różne kategorie rzeczowników własnych od pospolitych - zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne - rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe	- zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite - stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Czy książeczki noszą dżinsy?”. Opis postaci literackiej – rady dla piszących. Barbara Kosmowska, <i>Buba</i> (fragmenty)	- wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterki - wypowiada się na temat wyglądu głównej bohaterki - czyta rady dla opisujących wygląd postaci - zna kompozycję opisu postaci - przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis postaci	- omawia problemy rodzinne głównej bohaterki - opisuje elementy wyglądu postaci, korzystając z podanego zestawu określeń - określa styl ubierania się postaci - tworzy opis wyglądu postaci, korzystając z rad w podręczniku	- prezentuje postać z różnych punktów widzenia - objaśnia znaczenie frazeologizmów - używa poprawnie i celowo wyrazów bliskoznacznych i określeń wartościujących - tworzy opis postaci, stosując różnorodne środki językowe	- podaje określenia synonimiczne precyzujące znaczenie epitetów - opisuje wygląd postaci za pomocą podanych porównań - używa frazeologizmów w opisie postaci - tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis wyglądu postaci	- tworzy bezbłędny językowo opis postaci – oryginalny pod względem treści i stylu - swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
„Tydzień dzieci miał siedmioro...”. Przypadki rzeczownika	- zna pojęcie <i>przypadki rzeczownika</i> - odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzoru	- zna pytania, na które odpowiadają przypadki rzeczownika - tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych	- stosuje w swoich wypowiedziach poprawne formy przypadków rzeczownika - objaśnia przyczyny zmiany form rzeczownika w zdaniu - określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki	- wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w wypowiedziach ustnych i pisemnych - objaśnia znaczenie pojęcia <i>deklinacja</i>	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany rzeczowników przez przypadki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Pomaluj słowami mój świat”. Olga Masiuk, <i>Tydzień Konstancji</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>bohater tytułowy</i> - omawia krótko wybrany fragment powieści - określa, kto opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i>	- podaje informacje dotyczące bohaterów tekstu - objaśnia pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> - objaśnia znaczenie słowa <i>empatia</i> - wypowiada się na temat nastroju bohaterki	- prezentuje bohaterów tekstu, używa pojęcia <i>bohater tytułowy</i> - określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym - cytuje odpowiednie fragmenty utworu - analizuje zachowanie postaci	- omawia problem niepełnosprawności bohaterki - określa sposób wypowiedzania się narratora - formułuje radę dotyczącą etykiety językowej - używa ze zrozumieniem słowa <i>empatia</i>	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - tworzy oryginalny pod względem formy i treści opis obrazu, uwzględniając uwarunkowania dotyczące odbiorcy tekstu
„Urządzić pokój to nie lada sztuka”. Pisownia wyrazów z ó i u	- wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni ó i u - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó oraz u

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Każdy ma swój świat”. Roksana Jędrzejewska- Wróbel, <i>Kosmita</i> (fragmenty)	- opisuje wygląd bohatera - czyta informacje na temat zaburzeń autystycznych - porównuje fragmenty tekstów o różnej płaszczyźnie narracyjnej	- opowiada o zachowaniu i zwyczajach dziecka autystycznego - analizuje pytania dotyczące tekstu - podaje większość informacji na temat świata przedstawionego utworu	- analizuje uczucia i nastroje bohaterki tekstu - opowiada o reakcjach ludzi na nietypowe zachowania dziecka; używa ze zrozumieniem zwrotu <i>mieć mieszane uczucia</i> - podaje wszystkie informacje na temat świata przedstawionego utworu	- nazywa uczucia i opowiada o marzeniach dziecka autystycznego - wyjaśnia różnice między narratorem pierwszoosobowym i narratorem trzecioosobowym	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - wykonuje oryginalny plakat odnoszący się do problemu odmienności
„Gramatyczne witaminy dla chłopaka i dziewczyny”. Temat i końcówka rzeczownika	- zna pojęcia <i>temat</i> i <i>końcówka</i> rzeczownika - stara się wyodrębnić temat i końcówkę rzeczownika	- wyodrębnia temat i końcówkę rzeczownika - wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	wyodrębnia poprawnie temat i końcówkę rzeczowników proponowanych w ćwiczeniach	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat synkretyzmu form gramatycznych rzeczowników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Belferskie oblicza”. Rady dla formułujących argumenty. Edmund Niziurski, <i>Sposób na Alcybiadesa</i> (fragmenty)	- nadaje tytuły kilku wyodrębnionym częściom tekstu - zna pojęcie <i>argument</i> - czyta rady dla formułujących argumenty - czyta informacje na temat bohatera - zna pojęcie <i>pięta achillesowa</i>	- nadaje tytuły wszystkim wyodrębnionym częściom tekstu - wyszukuje w tekście i przytacza informacje na temat bohatera - analizuje podane argumenty - objaśnia na podstawie tekstu i przypisu znaczenie wyrażenia <i>pięta achillesowa</i>	- nadaje tytuły fragmentom tekstu, stosując wypowiedzenia bez czasowników - objaśnia określenia charakteryzujące bohatera - ocenia sytuację i prezentuje opinię na wybrany temat - stosuje w wypowiedzi wyrażenie <i>pięta achillesowa</i>	- przedstawia zdarzenia w formie notatki graficznej - opisuje bohatera - podaje argumenty na uzasadnienie swoich poglądów - wypowiada się na temat komizmu w tekście - tworzy hasło słownikowe <i>pięta achillesowa</i>	- tworzy oryginalny tekst prezentujący w żartobliwy sposób postać rzeczywistą - funkcjonalnie wykorzystuje różne argumenty do przekonania odbiorcy do swojego stanowiska
„Kto zna zmiany, ten wygrany”. Oboczności w temacie rzeczownika	- wie, że podczas odmiany przez przypadki następują wymiany głosek w temacie - zna pojęcie <i>oboczności</i> - wskazuje niektóre oboczności w tematach rzeczowników	- wskazuje oboczności w tematach rzeczowników - zna pojęcie <i>tematy oboczne</i> - wykorzystuje wiedzę o wymianie <i>rz : r, ó : o, ch : sz</i> w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów	- wymienia i zapisuje różne tematy oboczne rzeczownika - rozpoznaje wymianę <i>e : ø oraz ø : e</i> w tematach obocznych - wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek <i>q : ę</i> w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów	wykorzystuje wiedzę o wymianie <i>e : ø oraz ø : e</i> w tematach obocznych do poprawnego zapisu wyrazów	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych do poprawnego zapisu wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Akcja pod kryptonimem <i>Wybuchowa kanapka</i> ”. Plan szczegółowy – rady dla piszących. Iwona Czarkowska, <i>Duchy ze Wzgórza</i> Rabowników (fragmenty)	• dobiera tytuły do wydzielonych części tekstu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela skraca i przekształca zdania • zapisuje w porządku chronologicznym treści szczegółowe dotyczące jednego z wybranych zdarzeń • czyta rady dla piszących plan szczegółowy	• porządkuje zdarzenia zgodnie z ich chronologią • samodzielnie skraca i przekształca zdania • porządkuje treści szczegółowe dotyczące dwóch różnych zdarzeń i zapisuje je w porządku chronologicznym	• wypowiada się na temat bohaterów zdarzeń • skraca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu • zapisuje w porządku chronologicznym treści dotyczące dwóch różnych zdarzeń • zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzeń bez czasownika	• analizuje miejsca zdarzeń • przekształca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu • tworzy poprawny językowo, jednolity stylistycznie plan szczegółowy	• tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu
„Wśród chwatów i hultajów”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	• wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i> • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> oraz <i>h</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Uwaga! Przyjechał teatr”. Małgorzata Musierowicz, <i>Dziecko piątku</i> (fragmenty)	• określa miejsce zdarzeń i wymienia bohaterów • czyta informacje na temat różnych rodzajów lalek teatralnych • czyta informacje na temat języka i znaków teatru	• wyszukuje w tekście informacje na temat spektaklu przygotowanego przez głównego bohatera • wymienia elementy składające się na teatrzyk lalkowy • wymienia większość znaków teatru	• przedstawia informacje na temat sztuki wystawianej przez bohatera • rozpoznaje funkcje pełnione przez bohatera w teatrze • wymienia wszystkie znaki teatru i rozumie ich funkcję	• opisuje reakcje publiczności na przedstawienie • ocenia, w której roli bohater czuł się najlepiej • omawia znaki teatru w odniesieniu do przedstawienia opisanego w tekście powieści	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o sztuce teatru w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
ROZDZIAŁ II MALI I WIELCY W HISTORII					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Historia biblijna w drzewie lipowym wystrugana”. Antonina Domańska, <i>Historia żółtej ciżemki</i> (fragmenty)	• określa czas i miejsce zdarzeń • zna pojęcia <i>bohater historyczny</i> i podaje przykład takiego bohatera z tekstu • zna pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> • ogląda uważnie zdjęcie ołtarza z bazyliki Mariackiej, czyta informacje na temat dzieła	• przytacza fragmenty tekstu dotyczące czasu i miejsca zdarzeń • zna pojęcie <i>archaizm</i> i podaje jego przykład z tekstu • odróżnia postacie fikcyjne od historycznych i podaje przykłady takich bohaterów z tekstu • objaśnia pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> • wymienia niektóre elementy ołtarza z bazyliki Mariackiej	• selekcjonuje informacje • podaje kilka przykładów archaizmów z tekstu • sporządza katalog postaci fikcyjnych i historycznych z utworu, korzystając z tekstu i przypisów • używa ze zrozumieniem pojęcia <i>wydarzenie historyczne</i> • określa temat dzieła, przedstawia wrażenia odbiorcze	• dokonuje wyboru najistotniejszych informacji z tekstu • określa funkcję archaizmów w tekście • opisuje bohatera oraz jego pracę, używając przenośni oraz innych środków stylistycznych • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat utworu historycznego w analizie tekstu • porównuje wrażenia odbiorcze współczesne z opisanymi w powieści	• twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji archaizmów w tekście • analizuje i interpretuje dzieło artystyczne, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„W podróż za jeden uśmiech”. Przymyki i wyrażenia przymikowe	- zna pojęcie <i>przymiek</i> - zna pojęcie <i>wyrażenie przymikowe</i> - rozpoznaje niektóre przymyki	- rozpoznaje przymiek wśród innych części mowy - wie, jak zbudowane jest wyrażenie przymikowe - wie, że przymiek jest nieodmienną i niesamodzielną częścią mowy - zna pojęcia <i>przymyki proste</i> i <i>przymyki złożone</i>	- rozpoznaje przymyki proste i złożone - tworzy przymyki złożone - wie, że przymyki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika	- używa poprawnych wyrażen przymikowych do określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności - używa poprawnych form przypadków rzeczowników w wyrażeniach przymikowych - poprawnie zapisuje przymyki złożone	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymyków, wyrażen przymikowych oraz ich funkcji
„Ploteczki przy okazji kartkóweczki”. Związek rzeczownika z przymiotnikiem	- rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy - zna pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika oraz przymiotnika - wie, że przymiotnik jest najczęściej określeniem rzeczownika	- określa liczbę i rodzaj przymiotnika - wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do rzeczownika, który określa - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami	- łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe - poprawnie zapisuje cząstkę <i>nie</i> z przymiotnikami	- funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem - poprawnie zapisuje końcówki <i>ą</i> i <i>ę</i> w zakończeniach przymiotników i rzeczowników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymiotników oraz ich funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Czy nie nudno panu na pomniku?”. Opowiadanie z elementami opisu – rady dla piszących. Wanda Chotomska, <i>Pomnik Kopernika</i>	• czyta uważnie tekst wiersza oraz informacje o Mikołaju Koperniku • układa zdarzenia w porządku chronologicznym • wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i czyta informacje o postaciach z warszawskich pomników • czyta rady dla piszących opowiadanie z elementami opisu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z elementami opisu	• określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu • łączy zdarzenia w związki przyczynowo-skutkowe według podanego schematu • sporządza plan zdarzeń • opisuje miejsce zdarzeń • tworzy krótkie opowiadanie z elementami opisu, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• określa cechy osoby mówiącej w wierszu • przekształca tekst opowieści dla zdynamizowania akcji • opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, stosując różnorodne środki językowe • tworzy rozbudowane opowiadanie z elementami opisu	• prezentuje postać, wchodząc w rolę przewodnika • wyjaśnia wpływ środków językowych na narrację • tworzy opowieść o jednej z przygód bohatera wiersza • tworzy rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu	• tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu – oryginalne pod względem treści i stylu
„Kolorowy zawrót głowy”. Odmiana przymiotnika	• wie, że przymiotnik odmienia się przez przypadki, liczby i rodzaje • rozpoznaje liczbę i rodzaj przymiotnika • odmienia przymiotniki przez przypadki według wzoru	• odmienia przymiotniki przez liczby, rodzaje i przypadki • tworzy związki frazeologiczne z przymiotnikami	• stosuje w wypowiedziach poprawne formy przypadków przymiotnika • tworzy poprawne formy rodzajowe przymiotnika w liczbie mnogiej	• wykorzystuje wiedzę o odmianie przymiotników w wypowiedziach ustnych i pisemnych • stosuje poprawnie i celowo zróżnicowane formy gramatyczne przymiotników	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany przymiotników oraz zasad ich pisowni • objaśnia związki między warstwą językową a znaczeniową utworu literackiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Wojenko, wojenko, cóżeś ty za pani ...”. Leon Łuskino, <i>Piechota</i> (fragment); Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński, <i>My, Pierwsza Brygada</i> (fragment)	• czyta teksty pieśni, korzysta z przypisów • ogląda reprodukcje obrazów i czyta informacje o Legionach Polskich • zna pojęcia <i>pieśń</i> oraz <i>liryka patriotyczna</i>	• określa, kto wypowiada się w pieśni • wskazuje wyrażenia mówiące o godności i poświęceniu żołnierzy • wyszukuje w tekście refren, powtórzenia, rymy, określa liczbę wersów i sylab	• omawia obrazy poetyckie • wypowiada się na temat wartości cenionych przez bohaterów pieśni • omawia czynniki wpływające na melodyjność tekstów pieśni	• zapisuje w formie wskazówek informacje na temat obrazów poetyckich • hierarchizuje wartości odnoszące się do postawy żołnierzy • używa ze zrozumieniem terminów <i>liryka patriotyczna</i> oraz <i>pieśń</i> w odniesieniu do utworów <i>My, Pierwsza Brygada i Piechota</i>	• na podstawie analizy tekstów pieśni formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych • twórczo wykorzystuje w wypowiedziach na temat tekstu posiadaną wiedzę historyczną
„Odkrywanie tajemnic miasta”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	• wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	• zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Nie musisz być orłem z matematyki, żeby znać dobrze...”. Liczebnik i jego znaczenia	- zna pojęcie <i>liczebnik</i> - wie, na jakie pytania odpowiada liczebnik - rozpoznaje niektóre liczebniki	- wie, że liczebnik jest najczęściej określeniem rzeczownika - rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy	- wykorzystuje wiedzę o tym, że liczebnik dostosowuje swoją formę do określanego rzeczownika - posługuje się związkami frazeologicznymi zawierającymi liczebniki	- używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych - odróżnia liczebniki od rzeczowników odliczebnikowych	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji liczebników
„Wojenne piosenki... niezrównane towarzyszkę walki”. Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Halicz</i> (fragmenty); Józef „Ziutek” Szczepański, Pałacyk Michła (fragment)	- czyta ze zrozumieniem teksty oraz informacje o Powstaniu Warszawskim - zna pojęcie <i>konspiracja</i> - wyjaśnia, kim był Józef „Ziutek” Szczepański - czyta informacje o Krystynie Krahelskiej - pisze ogłoszenie informujące o koncercie	- rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących głównego bohatera wspomnień - wypowiada się na temat walk powstańczych - opowiada o kolejnych zdarzeniach z komiksu - pisze notatkę o Poczcie Harcerskiej	- określa odbiorcę wypowiedzi poetyckiej - omawia okoliczności zdarzeń, przedstawia tytułową postać - używa ze zrozumieniem słowa <i>konspiracja</i> - opisuje pomnik Małego Powstańca	- formułuje pytania dotyczące działań i przeżyć bohatera - wyraża opinię na temat zdarzeń przedstawionych w tekście - określa intencje wypowiedzi - określa rolę piosenek patriotycznych podczas powstania - dzieli się wrażeniami na temat wirtualnego muzeum	analizuje i interpretuje teksty kultury (komiks, piosenka, wspomnienia, pomnik), swobodnie odwołując się do kontekstów historycznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Bez względu na porę roku, dnia i stan pogody – stawię się...”. Mariusz Zaruski, <i>Na bezdrożach tatrzańskich</i> (fragmenty)	- wyszukuje na mapie miejsca wydarzeń przedstawionych w tekście - porządkuje większość wydarzeń zgodnie z chronologią - zna pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> - zna pojęcie <i>wspomnienia</i> - czyta informacje na temat TOPR-u	- rozpoznaje narratora w tekście - porządkuje zdarzenia zgodnie z chronologią - objaśnia pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> - objaśnia pojęcie <i>wspomnienia</i> - opisuje godło TOPR-u	- określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym - określa cechy charakteru bohaterów tekstu - określa motywy działań ratowników górskich - wyjaśnia znaczenie nazwy Rycerze Błękitnego Krzyża	- wskazuje, że tekst ma charakter wspomnieniowy - czyta fragment prezentujący przełomowy moment opowieści, oddając głosem napięcie, które mu towarzyszy - wyjaśnia rolę autora tekstu w rozwoju ratownictwa tatrzańskiego	przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
„Ile to było? Kiedy się działo? Porządkuj liczby i rób to śmiało!” Liczebniki główne i porządkowe	- zna pojęcie <i>liczebniki główne</i> - zna pojęcie <i>liczebniki porządkowe</i> - wie, co określają liczebniki główne i porządkowe - odróżnia cyfry arabskie od rzymskich	- wie, że liczebniki główne i porządkowe odmieniają się przez przypadki i rodzaje - odróżnia liczebniki główne od porządkowych - odmienia liczebniki przez przypadki według wzoru - zna zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych	- wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników w wypowiedziach ustnych i pisemnych - stosuje zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych cyframi arabskimi i rzymskimi	- funkcjonalnie używa w opisie liczebników głównych i porządkowych - zapisuje poprawnie liczebniki główne i porządkowe cyframi arabskimi i rzymskimi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące funkcji liczebników głównych i porządkowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Poeci... na start!”. Kazimierz Wierzyński, <i>Na start</i>	• czyta uważnie wiersz i określa jego temat • zna pojęcie <i>bohater liryczny</i> • zna pojęcie <i>wykrzyknienie</i>	• określa tematykę tekstu • przytacza epitety i porównania dotyczące bohatera lirycznego • wyszukuje w wierszu fragmenty oddające emocje osoby mówiącej	• wypowiada się na temat sytuacji przedstawionej w wierszu • przytacza przenośnię dotyczącą bohatera tekstu • czyta fragmenty wiersza, oddając głosem natężenie uczuć i przeżyć	• określa, kim może być podmiot liryczny • opisuje bohatera lirycznego • określa funkcję wykrzyknień w kontekście treści wiersza	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Srebro to za mało. Artykuł prasowy”. Podziękowanie – rady dla piszących. Janusz Pindera, <i>Życie pokaże</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst prasowy • podaje informacje na temat osiągnięć bohaterki tekstu prasowego • zna pojęcie <i>artykuł prasowy</i> • czyta rady dla piszących podziękowanie • przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy tekst podziękowań	• wynotowuje informacje z tekstu • określa czynniki decydujące o sukcesie sportsmenki • przytacza tytuł artykułu i śródtytuły • porównuje artykuł prasowy i powieść według wybranych kryteriów • pisze tekst podziękowań, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• wyszukuje w tekście najistotniejsze informacje • prezentuje bohaterkę tekstu • objaśnia i komentuje tytuł artykułu • porównuje artykuł prasowy i tekst literacki • wyszukuje informacje o wydarzeniach o charakterze charytatywnym i pisze tekst podziękowań dla organizatorów imprezy	• odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych • wyraża opinię na temat postawy bohaterki • określa funkcję śródtytułów w artykule prasowym • pisze poprawny językowo i stylistycznie tekst podziękowań	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o tekstach dziennikarskich w wypowiedziach na temat omawianego artykułu prasowego • formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„W zdrowym ciele zdrowy duch”. Pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej
„Niecodzienne atrakcje, niesamowite wrażenia, czyli niezwykle miejsca, które warto zobaczyć”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami i liczebnikami - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>
ROZDZIAŁ III HEROSI MITÓW I LEGEND					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Mity ożywają”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Ilustrowana księga mitów greckich</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>mitologia</i> - wymienia kilku bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali - używa we właściwym kontekście wybranego słowa pochodzącego z mitologii	- porządkuje kolejne etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych - wymienia większość bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali - objaśnia znaczenia wybranych słów zaczerpniętych z mitologii	- objaśnia etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych - rozpoznaje atrybuty przypisane różnym bogom greckim - objaśnia rodowód bogów greckich	- objaśnia funkcję opowieści o bogach i herosach w kulturze starożytnej Grecji - rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących wybranych bogów	- pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu - funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii
„Wiedzieli już Rzymianie, co to jest zdanie”. Powtórzenie o wypowiedzeniach	- wie, co to jest wypowiedzenie - wie, w jakim celu są używane wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące - wie, czym różni się zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi - stosuje wypowiedzenia wykrzyknikowe dla uzyskania ekspresji wypowiedzi - odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- rozpoznaje równoważniki zdań - przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - stosuje konsekwentnie wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu zdarzeń	- stosuje poprawnie różne typy wypowiedzeń odpowiednio od sytuacji komunikacyjnej - określa znaczenie łącińskich sentencji, korzystając z różnych źródeł	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Kim jest ten więzień?”. Wanda Markowska, <i>Prometeusz</i>	- dopasowuje zdarzenia z tekstu do ilustracji - przycacza fragment tekstu na wskazany temat - podaje kilka określeń charakteryzujących głównego bohatera - czyta definicję słowa <i>prometejski</i> - czyta informacje na temat mitu o czterech wiekach ludzkości	- porządkuje ilustracje zgodnie z chronologią zdarzeń mitu - opisuje bohatera za pomocą różnorodnych określeń - wyraża opinię na temat wartości darów tytana - charakteryzuje krótko każdy z czterech wieków ludzkości przedstawionych w greckim micie	- opowiada o życiu ludzi stworzonych przez Prometeusza - wymienia czyny tytana potwierdzające główne cechy jego osobowości - wskazuje określenia synonimiczne w podanym zestawie wyrazów - wyjaśnia znaczenia wyrazu <i>prometejski</i>, odwołując się do tekstu mitu	- analizuje problem, jak zmieniło się życie ludzi za sprawą tytana - zestawia kontekst biblijny i mityczny dotyczący historii stworzenia człowieka - formułuje wypowiedź na temat współczesnych dobroczyńców ludzkości - wyjaśnia funkcję mitu o Prometeuszu	- formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych - na podstawie analizy tekstu formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące społecznej funkcji mitów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Czynów wielkich dokonali i w mitach się zapisali”. Podmiot i orzeczenie	- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie - rozpoznaje w zdaniu podmiot - zna pojęcie <i>związek główny w zdaniu</i> - wie, że funkcję podmiotu w zdaniu pełni najczęściej rzeczownik w mianowniku - wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej	- wyodrębnia związek główny w zdaniu i zna jego funkcję - wyodrębnia związki poboczne i zna ich funkcje - wie, z czego się składa grupa podmiotu i grupa orzeczenia w zdaniu - zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> - zna pojęcia <i>podmiot szeregowy i podmiot towarzyszący</i> - zna pojęcie orzeczenie czasownikowe	- wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu - rozpoznaje podmiot gramatyczny w zdaniu - rozpoznaje podmiot szeregowy i podmiot towarzyszący w zdaniu - rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu - wie, że funkcję orzeczenia mogą pełnić wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem	- tworzy poprawne związki wyrazowe w wypowiedzeniach - świadomie rozwija zdania, rozbudowując grupę podmiotu lub orzeczenia - funkcjonalnie i poprawnie używa podmiotu gramatycznego, szeregowego lub towarzyszącego w zdaniu - funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu	- twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczeń i podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach - funkcjonalnie stosuje różne typy podmiotów i orzeczeń

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Teraz Zeus ma głos”. Gerard Moncomble, o tym, jak Demeter straciła swoją ukochaną córkę i przemieniła ziemię w pustynię (fragmenty)	- określa adresata opowieści - opowiada o sytuacji wymagającej podjęcia decyzji - odczytuje fragmenty mówiące o uczuciach Demeter - zna pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>)	- zapisuje imiona wymienionych w micie bogów w formie notatki graficznej - podaje możliwe rozwiązania sytuacji wymagającej podjęcia decyzji - krótko opisuje pejzaże przedstawione na ilustracjach - objaśnia pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>), odwołując się do przykładów	- sporządza szczegółowy plan zdarzeń opowieści - przedstawia pozytywne i negatywne skutki różnych rozwiązań sytuacji - dopasowuje reprodukcje do wybranych części mitu - wskazuje podobieństwa i różnice między bohaterami mitycznymi	- prezentuje zdarzenia, wchodząc w rolę jednej z postaci - określa skutki podjętych decyzji, omawia uczucia Demeter, używając słów i wyrażen synonimicznych - wyjaśnia funkcję mitu o Demeter i Korze	przedstawia własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Jacy? Którzy? Czyi? Kto rąbka tajemnicy uchyli?”. Przydawka	- zna pojęcie <i>przydawka</i> - wie, na jakie pytania najczęściej odpowiada przydawka - rozpoznaje w zdaniu niektóre przydawki	- objaśnia pojęcie <i>przydawka</i>, określając jej funkcję w zdaniu - wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	- rozpoznaje w zdaniu przydawki i zna ich funkcje składniowe - przekształca przydawki w formie wyrażenia przymiowego w przydawki wyrażone przymiotnikiem i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy - buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami - funkcjonalnie używa przydawek różnego typu	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Trzymaj język za zębami”. Jan Parandowski, Syzyf	- opisuje miejsca zdarzeń z mitu i określa, które są realistyczne, a które fantastyczne - wyjaśnia, za co został ukarany Syzyf - wie, jaką funkcję pełniły mity greckie	- układa szczegółowy plan zdarzeń jednej z głównych części mitu - opisuje sposób ukarania Syzyfa - objaśnia funkcje mitów greckich	- układa szczegółowy plan zdarzeń mitu - wyraża opinię na temat kary dla Syzyfa - omawia przesłanie mitu korynckiego	- opisuje wyobrażenia starożytnych Greków dotyczące życia i śmierci - zapisuje przesłanie mitu w formie rad	przedstawia oryginalny sposób ukazania współczesnej postaci mitologicznej
„W świecie bogów, herosów i ludzi”. Charakterystyka postaci (wprowadzenie) – rady dla piszących. Jan Parandowski, <i>Dwanaście prac Heraklesa</i>	- podaje podstawowe informacje na temat bohatera mitu - wyszukuje w tekście informacje na temat działań bohatera - wyszukuje w słowniku znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz znaczenie <i>stajnia Augiasza</i> - czyta rady dla piszących charakterystykę postaci - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze charakterystykę postaci	- opisuje wygląd Heraklesa, korzystając z informacji z tekstu - objaśnia przyczynę zdarzeń mających wpływ na los bohatera - objaśnia znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenie <i>stajnia Augiasza</i> - tworzy uproszczoną charakterystykę postaci, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- wnioskuje na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru - wyraża opinię na temat działań bohatera i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska - używa ze zrozumieniem wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenia <i>stajnia Augiasza</i> - tworzy charakterystykę postaci literackiej	- określa wpływ różnych czynników na życie bohatera - wykorzystuje wiedzę o bohaterze do tworzenia tekstów inspirowanych treścią mitu - funkcjonalnie wykorzystuje poznane pojęcia w wypowiedziach na temat bohatera - tworzy poprawną językowo, stylistycznie i kompozycyjnie charakterystykę postaci	- przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu - funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Nie udawaj Greka”. Dopełnienie	- zna pojęcie <i>dopełnienie</i> - wie, na jakie pytania odpowiada dopełnienie - rozpoznaje w zdaniu niektóre dopełnienia	- objaśnia pojęcie <i>dopełnienie</i>, określając jego funkcję w zdaniu - wie, jakimi częściami mowy jest wyrażone dopełnienie	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia i zna ich funkcje składniowe - określa formę gramatyczną rzeczowników pełniących funkcję dopełnienia	- buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami - funkcjonalnie stosuje dopełnienia w tworzeniu konstrukcji zdaniowych	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„W labiryncie mitu”. Jan Parandowski, <i>Tezeusz</i>	- wymienia bohaterów mitu - porządkuje zdarzenia w układzie chronologicznym - czyta uważnie wskazany fragment utworu - zna pojęcie <i>wątek</i> - wyszukuje znaczenie podanych frazeologizmów - czyta informacje na temat kultury minojskiej	- selekcjonuje informacje na temat bohaterów mitu - nadaje tytuły wydarzeniom - opowiada mitologiczną historię z punktu widzenia wskazanego bohatera - objaśnia pojęcie <i>wątek</i> - używa we właściwym kontekście frazeologizmów związanych z omawianym mitem - tworzy opowieść inspirowaną mitem	- porównuje dwie historie mitologiczne - wnioskuję na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru - nazywa uczucia bohaterki - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne wyrazu <i>labirynt</i> - porównuje bohaterów mitologicznych z bohaterami współczesnej popkultury	- ocenia postawę bohatera - przytacza właściwe argumenty na poparcie stanowiska - rozpoznaje emocje bohaterki - omawia symboliczne znaczenie mitologicznej postaci - odwołuje się podczas analizy mitu do różnych tekstów kultury	twórczo i w oryginalny sposób wykorzystuje wiedzę na temat mitologicznych bohaterów do stworzenia scenariusza gry komputerowej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Skarby gramatyki”. Okoliczniki	- zna pojęcie <i>okolicznik</i> - wie na jakie pytania odpowiadają okoliczniki - zna trzy typy okoliczników: czasu, miejsca i sposobu - rozpoznaje w zdaniu niektóre okoliczniki	- objaśnia pojęcie <i>okolicznik</i>, określając jego funkcję w zdaniu - wie, na jakie pytania odpowiadają okoliczniki różnych typów	- wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki - odróżnia okolicznik czasu, miejsca i sposobu	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki wyrażone różnymi częściami mowy - tworzy poprawne związki wyrazowe z okolicznikami - funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Muzo! Męża wyśpiewaj...”. Prezentacja multimedialna – rady dla twórczych. Jan Parandowski, <i>Podróże Odyseusza</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst o podróży Odyseusza oraz informacje o wojnie trojańskiej • określa czas zdarzeń • zna związki wyrazowe <i>syreni śpiew</i> oraz <i>znajdować się między Scyllą a Charybdą</i> • czyta rady dla twórczych prezentację multimedialną • przy wsparciu nauczyciela tworzy prostą prezentację multimedialną	• wskazuje na mapie miejsca, o których mowa w tekście • nadaje tytuły przygodom Odyseusza • stosuje w opisie syren epitety i porównania • tworzy opowieść inspirowaną mitem • tworzy prezentację multimedialną, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• opowiada o miejscach zdarzeń, używając określeń o charakterze przenośnym • ocenia przygody we wskazanych kategoriach • opowiada o wybranym zdarzeniu z różnych punktów widzenia • wyodrębnia w tekście związki wyrazowe wskazujące na różnicę między czasem zdarzeń a czasem opowiadania • tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie różne źródła informacji	• opowiada o obyczajach w kraju Feaków • rozpoznaje bohaterów na podstawie ich wypowiedzi • wspomina wybrane zdarzenie, wchodząc w rolę bohatera zdarzeń • tworzy poprawną merytorycznie, językowo i kompozycyjnie prezentację multimedialną	• tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie wiedzę na temat praw autorskich i możliwości korzystania z wolnych zasobów sieci

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Podchody z Indianami i ze zdaniami”. Analiza zdania pojedynczego	- wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu - buduje zdania z podanych związków wyrazowych	- przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami - wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	- objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne - używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu - formułuje twórcze wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę zdania
„Na koniec świata i jeszcze dalej”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Orfeusz i Eurydyka</i> (fragmenty <i>Ilustrowanej księgi mitów greckich</i>)	- określa tematykę utworu - rozpoznaje miejsca akcji - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>dygresja</i>	- sporządza plan wydarzeń dotyczących wędrówki bohatera - analizuje przyczyny i skutki zdarzeń - rozpoznaje dygresję w utworze	- przedstawia Orfeusza z punktu widzenia innego bohatera - wnioskuje na podstawie przesłanek z tekstu o przyczynie niepowodzenia Orfeusza - podaje epitety określające uczucia bohaterów	- objaśnia przenośne określenie dotyczące bohatera - tworzy wypowiedzi o charakterze perswazyjnym - zestawia treść mitu z innymi tekstami kultury	- formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości - analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Od darów natury do świata kultury”. Typy związków wyrazowych	- wyszukuje w zdaniu podmiot, orzeczenie - wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych - zna pojęcia <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - nazywa niektóre typy związków wyrazowych	- określa formy gramatyczne wyrazów w związkach wyrazowych - wyodrębnia związki poboczne - objaśnia pojęcia <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów	- wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - odróżnia różne typy związków wyrazowych	- funkcjonalnie stosuje przydawkę, dopełnienie iokolicznik w tworzeniu poprawnych konstrukcji zdaniowych - używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów związków wyrazowych w zdaniu
„Podniebny lot”. Jan Parandowski, <i>Dedal i Ikar</i>	- wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście - podaje określenia dotyczące każdego bohatera - wyszukuje w słowniku znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- analizuje nazwy miejsc w odniesieniu do treści mitu - zestawia określenia na zasadzie przeciwieństwa - objaśnia znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- przedstawia zdarzenia w formie komiksu - opisuje bohaterów, wykorzystując inny tekst kultury (rzeźbę) - używa ze zrozumieniem wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- relacjonuje zdarzenia z perspektywy bohatera mitu - interpretuje treść obrazu odwołującego się do mitu - tworzy tekst inspirowany dziełem rzeźbiarza	analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Spacerkiem przez wieki, czyli z wizytą u Piasta”. Cecylia Niewiadomska, <i>Piast, Podanie o Lechu</i>	- określa czas i miejsce zdarzeń - zapisuje plan ramowy opowieści - zna pojęcie <i>podanie</i> - opowiada o obrzędzie postrzyżyn - przytacza z tekstu przysłowie dotyczące gościnności	- przytacza fragment utworu informujący o czasie i miejscu zdarzeń - zestawia informacje z drzewa genealogicznego z tekstem - wyodrębnia i oznacza zdarzenie nieprawdopodobne - objasnia pojęcie <i>podanie</i> - tworzy tekst życzeń z okazji postrzyżyn	- podaje wyczerpujące informacje o bohaterach tekstu - czyta tekst, wchodząc w rolę wędrownego poety - wymienia wartości cenione przez Polan - tworzy scenariusz audycji telewizyjnej na temat obrzędu opisanego w podaniu	- zapisuje informacje o bohaterach w formie notatki graficznej - wyodrębnia różnice między elementami świata przedstawionego baśni i podania - tworzy wypowiedź o charakterze perswazyjnym, dobierając odpowiednie argumenty - określa funkcję pieśni w utworze	tworzy interesującą wypowiedź o charakterze przemowy, używając funkcjonalnie różnorodnych argumentów
„Z wizytą w grodzie dawnych Słowian”. Powtórzenie pisowni wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch, nie</i> oraz wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, części <i>nie</i>, wielkiej i małej litery - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, części <i>nie</i> oraz wielką i małą literą

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Postacie znane, w legendach przedstawiane”. Zdanie pojedyncze i złożone	- wyodrębnia podmiot i orzeczenie w zdaniu - wie, czym różni się zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania pojedynczego nierozwiniętego - zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> - wyodrębnia zdania w tekście	- rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte - rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia - objaśnia budowę zdania złożonego - zna pojęcie <i>zdania składowe</i>	- tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte – odpowiednio do przyjętego celu - odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego - objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	- świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia odpowiedzi - poprawnie wyznacza granice zdań pojedynczych i złożonych w wypowiedzeniach - oddziela przecinkami zdania składowe w zdaniu złożonym	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych i złożonych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Gołębie wszystkich placów, wzywam was”. Mariusz Wollny <i>Tropem smoka. Bajeczny przewodnik po magicznym Krakowie dla dzieci i młodzieży</i> (fragmenty); Barbara Suchy, <i>Promują i brudzą Kraków. Jest sposób na gołębie?</i> (fragment artykułu prasowego)	• czyta uważnie legendę oraz artykuł prasowy • opisuje postać fantastyczną • zna pojęcie <i>legenda</i> • zna pojęcie <i>podtytuł</i> • czyta informacje na temat czasopism i gazet	• określa temat legendy • wskazuje motywy baśniowe • objaśnia pojęcie <i>legenda</i> • wskazuje <i>podtytuł</i> • wymienia poznane wcześniej elementy artykułu prasowego	• opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę przewodnika • opowiada o postaci historycznej z tekstu • wymienia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze • objaśnia funkcję podtytułu • omawia zagadnienia przedstawione w artykule prasowym z różnych perspektyw	• rozpoznaje w tekście motywy zaczerpnięte z baśni • wskazuje źródła historyczne mogące zawierać informacje o postaci historycznej • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • wskazuje lid i określa jego funkcję w artykule prasowym • rozpoznaje argumenty odwołujące się do faktów, logiki oraz emocji	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat prasy i pracy dziennikarza • używa funkcjonalnie pojęć <i>aprobata</i> i <i>dezaprobata</i>, formułując opinie na temat problemów poruszonych w tekście
„Nie dukat czyni szczęśliwym”. Artur Oppman, <i>Złota kaczka</i>	• wymienia miejsca zdarzeń, niektóre wskazuje na mapie • zna pojęcie <i>akcja</i> • prezentuje głównego bohatera • zna pojęcie <i>sentencja</i>	• wskazuje na mapie miejsca zdarzeń legendy • objaśnia pojęcie <i>akcja</i> na przykładzie legendy o złotej kaczce • formułuje pytania adresowane do bohatera • wyszukuje w tekście wypowiedź o charakterze sentencji	• nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu • analizuje związki przyczynowo-skutkowe w legendzie • wyszukuje w tekście kolokwializmy • przedstawia opinię na temat wartości w życiu	• opowiada o najbardziej emocjonujących zdarzeniach • uzasadnia, że opowieść o złotej kaczce jest legendą • określa wpływ języka (kolokwializmy) na charakterystykę postaci • ocenia i określa postawę bohaterów	• w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„łączą, przeczą, coś wynika... – taka zdań tych specyfika”. Zdania złożone współrzędnie	- rozpoznaje zdanie złożone - zna pojęcie <i>zdanie współrzędnie złożone</i> - wie, że istnieją różne typy zdań współrzędnie złożonych, zna niektóre z nich	- objaśnia pojęcie <i>zdania współrzędnie złożone</i> na przykładach - zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - zna najczęściej używane spójniki w poszczególnych typach zdań współrzędnie złożonych	- odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu - określa typy zdań złożonych współrzędnie - przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu	- funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie złożone różnego typu - bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań współrzędnie złożonych w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Gdzie diabeł nie może...”. Adam Mickiewicz, <i>Pani Twardowska</i>	• czyta tekst legendy oraz informacje na temat Twardowskiego • wymienia bohaterów utworu • wyodrębnia kwestie wypowiedziane przez poszczególnych bohaterów • zna pojęcie <i>cudzysłów</i> • zna funkcję przypisów	• porównuje legendę o panu Twardowskim z treścią wiersza, wskazuje podobieństwa i różnice • wskazuje postacie pierwszoplanowe • dopasowuje emotikony do ilustracji • określa na podstawie przypisów znaczenie większości wyrazów	• wyjaśnia tytuł utworu • nadaje jednolite językowo tytuły ilustracjom obok tekstu • rozpoznaje nastrój zdarzeń i emocje bohaterów • określa funkcję cudzysłówów w tekście wiersza • określa na podstawie przypisów znaczenie wszystkich wyrazów	• określa fantastyczny i realistyczny charakter zdarzeń przedstawionych na ilustracjach • wyodrębnia w tekście wyrazy wpływające na nastrój tajemniczości • czyta tekst z podziałem na role, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • rozpoznaje znaczenie łacińskich wyrazów	• analizuje różne elementy świata przedstawionego utworu, swobodnie wykorzystując werbalne i pozawerbalne środki wyrazu • tworzy opowieść z perspektywy świadka zdarzeń, oryginalną pod względem treści, formy języka i stylu

ROZDZIAŁ IV BAWIĄCY SIĘ SŁOWAMI

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Nazywanie rzeczy nie po imieniu, lecz po marzeniu”. Jan Sztaudynger, <i>Fraszki</i> (wybór)	• czyta uważnie teksty fraszek Jana Sztaudyngera • zna pojęcie <i>apostrofa</i> • zna pojęcie <i>puenta</i> • opisuje wyobrażenie muzy	• określa tematykę fraszek • objaśnia pojęcie <i>apostrofa</i> • objaśnia pojęcie <i>puenta</i> • prezentuje wyobrażenie poety	• określa charakter fraszek • objaśnia, czym jest poezja i poezjowanie • rozpoznaje adresata wypowiedzi lirycznej • rozpoznaje apostrofę i puentę	• analizuje różnice stylistyczne dotyczące języka poetyckiego i naukowego • określa intencje wypowiedzi podmiotu lirycznego • wskazuje analogie między tekstami fraszek a ich ilustracją	• twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiadomości na temat stylów funkcjonalnych języka
„Spacerkiem wśród słowników”. Słowniki języka polskiego i wyrazów obcych	• korzysta ze słownika ortograficznego w celu sprawdzenia poprawnego zapisu wyrazów • podejmuje próby korzystania ze słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych	• zna funkcje słownika wyrazów bliskoznacznych • zna funkcję słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych • korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych	• korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych • objaśnia budowę haseł w słowniku języka polskiego i słowniku wyrazów obcych • uogólnia w formie notatki graficznej wiedzę na temat słowników	• korzysta, odpowiednio do potrzeb, z różnych typów słowników • rozpoznaje znaczenie skrótów stosowanych w słowniku języka polskiego • tworzy poprawne związki wyrazowe z użyciem wyrazów obcego pochodzenia	• sprawnie posługuje się słownikami języka polskiego oraz wyrazów obcych, swobodnie korzystając ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Czasem utopce bywają w kropce”. Dedykacja – rady dla piszących. Maciej Wojtyszko, <i>Saga rodu Klaptunów</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst • wyszukuje informacje z tekstu na temat głównego bohatera • czyta rady dla piszących dedykację • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze dedykację	• opisuje miejsce zdarzeń • opowiada o marzeniach głównego bohatera • pisze dedykację, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• prezentuje głównego bohatera • objaśnia, na czym polega potęga słowa • wyraża opinię na temat poezji • pisze poprawną językowo i stylistycznie dedykację	• przytacza argumenty wskazujące na obrazowanie fantastyczne w utworze • omawia zachowania postaci fantastycznych • zestawia wartość poetyckiego wyobrażenia oraz jego dosłownej ilustracji • pisze bezbłędną dedykację	• tworzy oryginalne pod względem treści i języka teksty dziennikarskie inspirowane tekstem literackim • tworzy bezbłędną dedykację – oryginalną pod względem treści i stylu
„Zacznij dzień od uśmiechu”. Powtórzenie wiadomości o głoskach	• wymienia kolejne litery alfabetu • zna różnicę między głoską a literą	• wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce • zna dwuznaki stosowane w polskim piśmie • odróżnia samogłoski od spółgłosek	• podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek	• objaśnia wpływ pojedynczych głosek na zmiany znaczenia wyrazów	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter, głosek, alfabetu w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Odgłosy, rozmowa – dźwięków pełna głowa”. Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	- zna pojęcia <i>głoski dźwięczne</i> i <i>głoski bezdźwięczne</i> - podaje przykłady głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	- wie, że wszystkie samogłoski są dźwięczne - wymienia kilka par głosek różniących się dźwięcznością - wie, w jakich okolicznościach głoski dźwięczne mogą być wymawiane bezdźwięcznie	- wymienia pary głosek różniących się dźwięcznością - wymienia spółgłoski nieposiadające odpowiedników bezdźwięcznych - wie, w jakich okolicznościach głoski bezdźwięczne mogą być wymawiane dźwięcznie	wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głoski dźwięcznej	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w różnych sytuacjach problemowych
„Odgłosy świata”. Jan Twardowski, <i>Klasówka z religii</i>	- zna pojęcie <i>wyraży dźwiękonaśladowcze</i> - wyjaśnia pochodzenie dźwięków wymienionych w wierszu	- objaśnia pojęcie <i>wyraży dźwiękonaśladowcze</i> - określa adresata wypowiedzi lirycznej	- zna pojęcie <i>onomatopeja</i> - określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu	- stosuje ze zrozumieniem pojęcie onomatopeja - określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w wierszu	komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Nadstaw ucha! Co ja słyszę?...”. Oznaczanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych - korzysta ze słownika ortograficznego	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	stosuje zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza głoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Tylko się nie nudź! ... czyli jak ciekawie spędzić popołudnie”. Spółgłoski miękkie i twarde	- zna różne funkcje litery <i>i</i> - zna pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> - zna sposoby oznaczania miękkości spółgłosek	- objaśnia na przykładach różne funkcje litery <i>i</i> - objaśnia pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> - odróżnia spółgłoski twarde od miękkich	- zna pojęcie <i>znaki diakrytyczne</i> - wskazuje różnice w wymowie spółgłosek twardych i miękkich - stosuje zasady dotyczące zapisu spółgłosek miękkich i zmiękczonek	- używa ze zrozumieniem pojęcia <i>znaki diakrytyczne</i> - zapisuje poprawnie spółgłoski miękkie i zmiękczone	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek miękkich i twardych w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Czy <i>cień</i> rymuje się z <i>wiem?</i> ”. Józef Ratajczak, <i>Cień na ścianie</i>	• podaje przykłady rymujących się wyrazów z wiersza • wie, że istnieją różne typy rymów	• podaje definicję pojęcia <i>rym</i> • zna pojęcia <i>rymy męskie</i> oraz <i>rymy żeńskie</i>	• wskazuje uosobienie w wierszu • odróżnia rymy żeńskie od męskich • zna pojęcia <i>rymy dokładne</i> oraz <i>rymy niedokładne</i>	• wyszukuje współbrzmienia identyczne i podobne w parach rymujących się wyrazów • określa funkcję rymów w wierszu • tworzy różne typy rymów	• tworzy wypowiedzi o charakterze poetyckim, w których twórczo wykorzystuje wiedzę na temat funkcji różnych typów rymów
„Opowieści nie tylko na dobranoc”. Oznaczanie spółgłosek miękkich	• wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów ze spółgłoskami miękkimi	• zapisuje poprawnie większość wyrazów ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich
„To co się da, podziel na dwa...”. Sylaba i dzielenie wyrazów	• wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska • dzieli wyrazy na sylaby • czyta informacje na temat zasad przenoszenia wyrazów do następnej linii	• wyszukuje wyrazy o podanej liczbie sylab • zna zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii	• stosuje zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii • wskazuje różne miejsca podziału w wyrazach wielosylabowych	• przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je poprawnie na sylaby • używa terminu <i>zgłoska</i> wymiennie z terminem <i>sylaba</i>	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Wszystkie drogi prowadzą do...”. Stanisław Młodożeniec, <i>Kulawa droga</i>	- określa bohaterkę wiersza za pomocą epitetów - podaje liczbę zwrotek w wierszu oraz wersów w zwrotkach - zna pojęcie <i>rytm</i>	- wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu - podaje liczbę sylab w poszczególnych wersach - wskazuje związek między rytmem a muzycznością utworu	- objaśnia funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w warstwie brzmieniowej tekstu - podaje przykłady rymów i określa ich typy - wskazuje powtórzenia leksykalne i składniowe w wierszu	- wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do ukazania zmian nastroju w wierszu - określa funkcję rymów w wierszu - analizuje różne elementy warstwy rytmicznej wiersza	tworzy oryginalny pod względem treści tekst użytkowy inspirowany wierszem
„Malować świat w barwnej postaci”. Czesław Miłosz, <i>Wyprawa do lasu</i>	- czyta uważnie wiersz - nazywa wrażenia czytelnicze - wskazuje epitety w wierszu - zna pojęcie <i>nastrój wiersza</i>	- czyta głośno fragmenty wiersza - opisuje sytuację z wiersza - wskazuje porównanie - określa nastrój utworu	- opisuje sytuację z wiersza - wymienia środki poetyckie użyte do opisu słońca - przedstawia własnymi słowami obraz poetycki	- ustala nadawcę i odbiorcę wypowiedzi - objaśnia znaczenie metafor - analizuje wpływ różnych środków poetyckich na nastrój wiersza	- interpretuje tekst wiersza na poziomie metaforycznym - opisuje wybrane miejsce, wykorzystując funkcjonalnie poetyckie środki językowe

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Koncert na dwa stawy i ptaków kapelę”. Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – <i>Koncert wieczorny</i>)	- słucha uważnie fragmentu <i>Pana Tadeusza</i> - wymienia bohaterów koncertu - wyszukuje w tekście wyrazy dźwiękonaśladowcze - wymienia elementy wpływające na rytm utworu - posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>melorecytacja</i>	- określa i opisuje miejsce zdarzeń - wyodrębnia kolejne części opisu - wyraża opinię na temat różnych dźwięków wyrażonych za pomocą onomatopei - określa charakter epitetów użytych w utworze	- analizuje utwór, zestawiając jego treść z dziełami malarskimi - nadaje tytuły poszczególnym częściom opisu - analizuje warstwę brzmieniową utworu - opisuje obrazy poetyckie	- wyraża swoją opinię na temat miejsc zaprezentowanych na obrazach - określa, jak zmienia się nastrój utworu - określa funkcję dźwiękonaśladownictwa - określa funkcję metafor	komentuje i objaśnia związki między warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego
„Pejzaże słowem malowane”. Opis krajobrazu – rady dla piszących. Zbigniew Nienacki, <i>Uroczysko</i> (fragmenty)	- nazywa różne elementy krajobrazu - zna kompozycję opisu miejsca - przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis krajobrazu	- używa funkcjonalnie określeń opisujących różne elementy krajobrazu - używa słów podkreślających przestrzenność opisu - tworzy prosty opis krajobrazu, korzystając z rad dla opisujących krajobraz	- używa funkcjonalnie określeń wartościujących - tworzy opis krajobrazu, używając różnorodnych środków językowych	- określa elementy krajobrazu za pomocą środków poetyckiego obrazowania - tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis krajobrazu	tworzy bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Ja cię widzą, tak cię piszą”. Frazeologizmy	- zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> - objaśnia znaczenie wybranych frazeologizmów	- odróżnia dosłowne i niedosłowne użycie związków wyrazowych - objaśnia pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	- objaśnia znaczenie większości podanych frazeologizmów - używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	- używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych - tworzy wypowiedzenia wyjaśniające znaczenie frazeologizmów	swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
„SOS dla Ziemi – rzecz o ekologii”. Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna wybrane zasady dotyczące pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>, stara się je stosować	stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje zakończenia <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>
„Pójdź po rozum do głowy, ze słownikiem zacznij rozmowę”. Słownik frazeologiczny	- podejmuje próby korzystania ze frazeologicznego - wie, jak zbudowane są hasła w słowniku frazeologicznym	- zna funkcję słownika frazeologicznego - korzysta ze słownika frazeologicznego	objaśnia budowę haseł w słowniku frazeologicznym	sprawnie posługuje się słownikiem frazeologicznym ze świadomością jego funkcji	celowo korzysta ze słowników różnego typu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Kim jesteś? Gdzie się znajdujesz? To o języku decyduje”. Odmiany polszczyzny	- zna oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny - rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny - objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	- posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form - wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat odmian polszczyzny w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych
„Grają, tańczą i śpiewają. Muzycznym pasjom mówimy: tak!”. Pisownia końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	- stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady dotyczące pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i>, stara się je stosować	- zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - stosuje zasady pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	- zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - poprawnie zapisuje końcówki <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>

ROZDZIAŁ V MALI I WIELCY PODRÓŻNICY

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Postawić wszystko na jedną kartę”. Juliusz Verne, w <i>osiemdziesiąt dni dookoła świata</i> (fragmenty)	- zna pojęcie <i>postacie epizodyczne</i> - opisuje okoliczności zdarzenia - zna pojęcie <i>powieść podróżnicza</i>	- wymienia postacie epizodyczne - rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących tekstu - ocenia decyzję bohatera - objasnia pojęcie <i>powieść podróżnicza</i>	- podaje informacje o bohaterach drugoplanowych - wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i podaje informacje na ich temat - wyjaśnia, dlaczego powieść Juliusza Verne’a można nazwać podróżniczą	- prezentuje głównego bohatera powieści, używa ze zrozumieniem słów <i>perfekcjonista, stoicki spokój</i> - wyjaśnia przyczyny kłopotów bohatera - podaje przykłady innych powieści podróżniczych	twórczo wykorzystuje w pracach projektowych informacje wyszukane w różnych źródłach informacji
„Do odważnych świat należy”. Sprawozdanie – rady dla piszących. Magdalena Nitkiewicz, Paweł Opaska, <i>Przez świat na rowerach w dwa lata</i> (fragmenty)	- czyta ze zrozumieniem tekst - pisze plan zdarzeń dotyczący przebiegu uroczystości - czyta rady dla piszących sprawozdanie - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze sprawozdanie	- odpowiada na podstawowe pytania dotyczące podróży bohaterów - opisuje wrażenia uczestników wycieczki - opisuje miejsca - pisze sprawozdanie, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- analizuje mapę podróży bohaterów - przedstawia opinię na temat miejsca zdarzeń - opowiada o miejscach, wchodząc w rolę przewodnika - pisze poprawne kompozycyjnie i stylistycznie sprawozdanie	- ustala, kto relacjonuje zdarzenia przedstawione w tekście - rozpoznaje elementy oceny wśród wypowiedzi o charakterze informacyjnym - wyciąga wnioski na podstawie wypowiedzi bohatera - pisze poprawne językowo sprawozdanie zawierające oceny, opinie lub wnioski autora	pisze bezbłędne językowo i oryginalne pod względem formy i treści sprawozdanie z podróży

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„W podróży z... Panem Samochodzikiem”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	• stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzi • zna wybrane zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym i stara się je stosować	• stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• poprawnie stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat zasad użycia przecinków z zdaniach pojedynczych i złożonych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Mercedes, alchemik i kalafiory, czyli detektywi w Nieborzu”. Adam Bahdaj, <i>Kapelusz za 100 tysięcy</i> (fragmenty)	- określa temat utworu - wyszukuje informacje o miejscu zdarzeń - formułuje pytania dotyczące tekstu - zna pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> - określa narratora w utworze	- notuje informacje o miejscu zdarzeń - formułuje pytania wynikające z pogłębionej analizy zdarzeń w utworze - objasnia pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> - wyraża opinię na temat sposobu przedstawienia zdarzeń przez narratora	- opowiada o działaniach podejmowanych przez bohaterów - posługuje się ze zrozumieniem pojęciem <i>dedukcja</i> - wnioskuje na temat zachowania bohatera - rozpoznaje uczucia bohaterki tekstu	- porządkuje wiedzę na temat bohaterów - wyciąga wnioski oparte na przesłankach z tekstu - wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę na temat powieści detektywistycznej w analizie tekstu - określa funkcję stylistyczną kolokwializmów w wypowiedziach bohaterów	tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ				
„Každy ma swój biegun ... do zdobycia”. Jasiek Mela, <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	- wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście - ogląda fotografie Spitzbergenu - cytuje fragmenty tekstu dotyczące Spitzbergenu - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>pamiętnik</i>	- wyszukuje w podręczniku informacje na temat miejsc zdarzeń - wyciąga wnioski na temat poglądów bohatera dotyczących piękna odwiedzanych miejsc - wymienia uczestników zdarzeń - określa cechy głównego bohatera - objaśnia pojęcie <i>pamiętnik</i>	- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat miejsc przedstawionych w tekście - opisuje krajobraz wyspy - formułuje pytania nawiązujące do tekstu - wyraża opinię na temat przeżyć bohaterów - używa ze zrozumieniem pojęcia <i>kontrargument</i>	- komentuje w żartobliwy sposób informacje na temat miejsca zdarzeń - funkcjonalne wykorzystuje różnorodne środki artystyczne w opisie wyspy - formułuje argumenty i kontrargumenty dotyczące działań bohaterów - interpretuje tytuł utworu w odniesieniu do tekstu	twórczo wykorzystuje w swoich pracach projektowych wiedzę na temat ważnych postaci związanych z regionem oraz umiejętności organizacji wydarzeń kulturalnych

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach - analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych - stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów - dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich - w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny
	- zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości - wypowiada się na temat fantastyki w baśniach, mitach i legendach	- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej - wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych - wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, powieść detektywistyczną i podróżniczą	wskazuje cechy gatunkowe baśni, mitu, legendy, dziennika, pamiętnika	- wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich - omawia funkcję mitów i legend	funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	- kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury - wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	zna pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i>, <i>wyraz dźwiękonaśladowczy</i>, <i>apostrofa</i>	rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach	
	- wskazuje tytuł, podtytuł, puentę utworu - wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu	nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu	dostrzega funkcję tytułu, podtytułu, puenty, punktu kulminacyjnego jako elementu konstrukcyjnego utworu	analizuje wpływ tytułu, podtytułu, puenty na interpretację tekstu	

Wymagania					
Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i>	odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów	- określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź - zna pojęcia <i>rymy męskie</i> i <i>żeńskie</i> oraz <i>rymy dokładne</i> i <i>niedokładne</i>	używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> oraz <i>rymy</i> i <i>rytm</i> podczas analizy wiersza	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć wątek i akcja	analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym	stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń	
	zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	objaśnia pojęcie <i>dialog</i>	porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora	omawia sposób zapisu dialogu w tekście	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu	charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach	
	zna pojęcia <i>narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa</i>	odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego	objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście	wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu	
	wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego	- określa cechy bohaterów różnych typów - objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny	prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze	
	określa tematykę utworu	omawia tematykę utworu	określa problematykę utworu	omawia problematykę utworu	
	zna pojęcie <i>wątek</i>	objaśnia pojęcie <i>wątek</i>	używa funkcjonalnie pojęcia <i>wątek</i>	skazuje różne wątki w utworze	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	nazywa swoje reakcje czytelnicze	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym	rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach	odczytuje przenośne sensory utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach	
	wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych	określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych	zestawia sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami	komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	
	wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu	przedstawia własne rozumienie utworu	uzasadnia swoje rozumienie utworu	funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podejmuje próbę interpretacji tekstów	• wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia	• wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	• wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury	
	• wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera	• wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń	• ocenia bohatera literackiego	• posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	
	• posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów	• rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich	• zestawia wartości i ich przeciwieństwa w utworach na zasadzie kontrastu	• odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury	
	• rozpoznaje tekst literacki rozpoznaje artykuł prasowy	• rozpoznaje tekst informacyjny • wymienia cechy artykułu prasowego	• odróżnia tekst literacki od informacyjnego • odróżnia tekst prasowy od literackiego	• określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego, prasowego	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	odczytuje informacje wyrażone wprost	dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	
	- określa temat tekstu - używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu	- wyciąga wnioski z tekstu - odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów	- określa główną myśl tekstu - odczytuje przesłania legend i mitów	- analizuje i interpretuje główną myśl tekstu - formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu	
	objaśnia pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	wyodrębnia w tekście części kompozycyjne	określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia	omawia relacje między częściami wypowiedzi	
	wydobywa z tekstu wskazane informacje	porządkuje informacje z tekstu	odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	
	wskazuje określenia opisujące i oceniające	odróżnia określenia opisujące od oceniających	wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów tekstów	objaśnia subiektywny charakter opinii	
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	unkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru	charakteryzuje komiks jako tekst kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego - odróżnia film od programu informacyjnego	- rozpoznaje różne teksty kultury - wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	
	- posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i>	- posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> - wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych - posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową	- rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego - określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego	
	zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych	wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wypowiada się na temat treści tekstów kultury	porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	
	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat, kolaż)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką)	
	z uwagą odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
II. Kształcenie językowe	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przyimki	rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przyimki	wskazuje różnice między różnymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki - swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzeń i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu - swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji
	rozpoznaje odmienne części mowy	rozpoznaje nieodmienne części mowy	odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o odmiennych i nieodmiennych częściach mowy	
	rozpoznaje formy bezokolicznika	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi	rozumie funkcję bezokolicznika	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach	
	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, osoby, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, czasownika	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio: przymiotnika i liczebnika	oddziela temat fleksyjny od końcówki	określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu	- przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii - przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie	poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	w każdej sytuacji komunikacyjnej - świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi - samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	
	używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach	rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata	uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	
	zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>	rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych - nazywa niektóre typy związków wyrazowych	- objaśnia pojęcia <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów	- używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody</i>, <i>związek rzędu</i>, <i>związek przynależności</i> - odróżnia różne typy związków wyrazowych	używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań	
	rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa celowo wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń ze względu na cel wypowiedzi	
	odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i>	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika	rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współrzędnie	określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych	wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka	
	wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny	posługuje się oficjalną nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny	
	rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu	używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje	stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	
	używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i>	wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami	świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami	funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	
	w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu	stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozumie, że tekst jest komunikatem	rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny	wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach	identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej	funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca i odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury	
	określa sytuację komunikacyjną	rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji	
	rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozastawnej	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i>	objaśnia różnicę między głoską a literą	określa funkcje głosek, liter, sylab	wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów	
	zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych	

Wymagania					
Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	- zna zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem	stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzi, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	stosuje we wszystkich wypowiedziach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	
III. Tworzenie wypowiedzi	- udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania - słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie	- krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością - włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	- wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury - reaguje na wypowiedzi innych rozmówców	- świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi - prezentuje własne stanowisko w rozmowie	- pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi - swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych

Wymagania					
Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	posługuje się argumentami w rozmowie	rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz odnoszące się do emocji	używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	- operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych - w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi
	tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi	zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi	tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym	tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi	zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i podział logiczny w formie akapitów
	wyszukuje w tekście informacje	ocenia przydatność uzyskanych informacji	dokonuje selekcji informacji	wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	podejmuje działalność literacką i kulturalną

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	• tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	• tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	• tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	• prowadzi blog internetowy tworzy prezentacje multimedialne • redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	• recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	• artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	• recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym	• głosowo interpretuje tekst	

Wymagania					
Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego	dba o zwięźłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego	
	redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu	rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	
	opowiada o treści przeczytanych utworów	omawia problematykę przeczytanych utworów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów	opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	
	wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej	zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS	zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	• tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów	• tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu	• tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów	
	• podejmuje próby redagowania scenariusza	• pisze scenariusz filmowy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• samodzielnie pisze scenariusz filmowy, na podstawie fragmentów lektury	• pisze scenariusz filmowy na podstawie własnych pomysłów	
	• odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	• stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	

Wymagania					
Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
IV. Samokształcenie	• czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne	• czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	• czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• czytając głośno, przekazuje intencję tekstu	• wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji • opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików • wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego • zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) • przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów internetu • opisuje źródła internetowe • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego

Wymagania					
Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	• porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	• zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	• opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	
	• korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	• wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	• selekcionuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	• gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	
	• korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	• zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	• korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	
	• korzysta ze słownika ortograficznego • potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii	• zna budowę słownika ortograficznego • wyszukuje hasła w encyklopedii	• korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych • korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	• określa funkcje słowników • korzysta ze słowników on-line	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podejmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z internetu	• ocenia przydatność uzyskanych informacji	• konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	• krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	
	• zna legendy związane ze swoim regionem	• wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem	• wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu	• aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu	
	• korzysta z internetu w celach edukacyjnych • kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej	• rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu	• zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich	• postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	• czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	• chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.